

**LIETUVOS MOKSLEIVIŲ SĄJUNGOS
RUGSĖJO MĖNESIO VADOVŲ KLUBO
TEMŲ PRISTATYMAS**

2025 m. rugsėjo mėn.

NACIONALINIŲ TEMŲ PRISTATYMAS – Lietuvos moksleivių sąjungos (toliau - LMS) Valdybos rengiamas leidinys, skirtas informuoti moksleivius bei visuomenę apie kasmėnesiniuose, 49-ose savivaldybėse vykstančiuose organizacijos vienijamų moksleivių susitikimuose – Vadovų klubuose – diskutuojamas temas. Tikimės, kad šis leidinys padės geriau suprasti šių dienų moksleivių ir jaunimo aktualijas, problemas ir padės pasiruošti kokybiškoms diskusijoms reikiamomis temomis mokinių tarybose, mokyklose, o Vadovų klubuose išreikšta atstovų nuomonė atspindės mokyklos moksleivių nuomones. Šiame leidinyje pateikiamos tik nacionalinės temos, skirtos visoms LMS vienijamoms savivaldybėms. Informaciją apie papildomas Jūsų savivaldybėje Vadovų klubuose aptarinėjamas regioninės reikšmės temas savarankiškai pateikia LMS padaliniai.

TEMOS:

1. LMS vasaros apžvalga: jaunimo politikos aktualijos;
2. Kibernetinis saugumas ir privatumas: ES „Chat Control“ iniciatyva;
3. „Saugaus asmens“ principo taikymas Lietuvos ugdymo įstaigose;
4. Privalomas matematikos valstybinis brandos egzaminas stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas;
5. Socialiniai tinklai: draugas ar priešas?
6. Regioninė jaunimo politika.

1. LMS VASAROS APŽVALGA: JAUNIMO POLITIKOS AKTUALIJOS

Nors vasaros metu mokiniai atostogauja, jaunimo politikos procesai tikrai nestoja. Prabėgus vasarai norime trumpai apžvelgti jaunimo aktualijas bei tai, ką veikė LMS advokacijos srityje.

Valstybiniai brandos egzaminai

Buvo suorganizuotos „Facebook“ ir „Messenger“ grupės, išsiųsti laiškai, siekiant sutelkti moksleivius. Streikas kilo dėl privalomo matematikos egzamino stojant į aukštąsias mokyklas – tai buvo moksleivių iniciatyva, išreiškianti nepasitenkinimą sprendimu. Tą pačią dieną, kai vyko planuotas streikas, LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija paskelbė sprendimą prie egzaminų pridėti 10 taškų, kas sukėlė dar daugiau chaoso. LMS šiam sprendimui nepritarė, siūlydama taškus pridėti tik už nekorektiškas užduotis. Moksleivių pozicija buvo formuojama remiantis jų pačių grupėse pateiktais pastebėjimais, kurie vėliau buvo išsiųsti kaip straipsnis „ELTA“ naujienų agentūrai. Vis dėlto 10 taškų pridėjimas pažeidė Mokslo ir studijų įstatymo 77 straipsnį, kėlė klausimus dėl sąžiningumo tarptautinio bakalaureato, užsienio mokyklų, perstojančiųjų ir praėjusiais metais baigusiu mokinių atžvilgiu bei menkino šimtukininkų pasiekimus. LMS liepos 10 d. turėjo susitikimą su LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos vadovybe, pristatė mokinių iškeltas problemas, sutarė, kad mokinių pastebėjimai būtų įtraukti į kilusios situacijos sprendimo ieškojimą.

Vote16

Birželio 26 dieną LR Seimo posėdyje buvo pritarta Konstitucijos 34 straipsnio pakeitimo pateikimo stadijoje. Tai reiškia, jog jau esame vienu žingsniu arčiau galimybės savivaldybių tarybų ir merų rinkimuose balsuoti nuo 16 metų!

Pilietiškumas

LMS vasaros forumo metu buvo surinkta informacija iš moksleivių, suorganizuota darbo grupė, kurių metu mokiniai pateikė savo siūlymus. Šie pasiūlymai buvo įtraukti į rengiamą siūlymą įstatymo projektui. Rezultatas – siūlymas yra pateiktas.

Asmeninių mobiliųjų telefonų ir išmaniųjų įrenginių naudojimas mokyklose

Rugpjūčio 1 dieną Švietimo, mokslo ir sporto ministerija pateikė rekomendacijas ugdymo įstaigoms dėl asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų išmaniųjų įrenginių ribojimo mokyklose. Su rekomendacijomis susipažinti galite čia.

Rekomendacijose apibrėžiamas tokios ribojimų sąlygos:

- Pamokų metu;
- Ugdomųjų veiklų ne ugdymo įstaigos ribose metu;
- Pertraukų metu.

Rekomendacijose numatomos šios išimtys:

- I-IV g. kl. mokiniams galima naudoti ugdymo(si) tikslais kai leidžia mokytojas ar kitas atsakingas asmuo;
- Kai dėl sveikatos ar kitų objektyvių priežasčių reikia pasinaudoti išmaniaja priemone;
- Esant atvejui kai reikia susisiekti su tėvais, globėjais at pagalbos tarnybomis.

Savivaldos rolė ir sprendimų priėmimas ugdymo įstaigoje:

- Asmeninių mobiliųjų telefonų ir kitų išmaniųjų įrenginių naudojimo ugdymo įstaigoje nuostatas tvirtina mokyklos vadovas, tačiau jas pirmiausiai derina su mokyklos taryba;
- Savivalda (mokyklos taryba) derinant nuostatas ir mokyklos vadovas tvirtindamas numato (gali pasirinkti iš rekomenduojamų) ribojimo būdą ugdymo įstaigoje.

Pabrėžiame, kad svarbu ne tik susipažinti su rekomendacijomis, bet ir suprasti savo rolę sprendimų priėmime. Raginame aktyviai įsitraukti į dialogą savo mokykloje, drąsiai ir argumentuotai siekti priimtinausio sprendimo Jūsų mokyklos bendruomenei.

Emocinė sveikata

LR Švietimo mokslo ir sporto bei LR Sveikatos apsaugos ministerijos bendradarbiavo socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo tema. LMS prisidėjo prie veiklos plano kūrimo.

2. KIBERNETINIS SAUGUMAS IR PRIVATUMAS: ES „CHAT CONTROL” INICIATYVA

Šiuo metu Europos Sąjungoje diskutuojamas teisės aktas, vadinamas „Chat Control 2.0“ (liet. *Pokalbių stebėseną*). Jo tikslas – kovoti su vaikų seksualinio išnaudojimo turinio platinimu

internete. Pagal šį siūlymą technologijų bendrovės būtų įpareigosios skenuoti visas privačias žinutes ir nuotraukas, net ir tas, kurios yra apsaugotos *end-to-end* šifravimu (pvz. „Messenger“, „WhatsApp“ ir kt.).

Šis klausimas artimiausiais mėnesiais bus svarstomas Europos Sąjungos Taryboje – valstybės narės turės apsispręsti, ar palaikyti tokį siūlymą, siūlyti pakeitimus, ar jam nepritarti. Šalininkai teigia, kad taip būtų galima efektyviau apsaugoti vaikus ir greičiau nustatyti nusikaltimus internete, tačiau kritikai perspėja, kad tai pažeistų fundamentalią teisę į privatumą, nes sudarytų sąlygas nuolatiniam sekimui bei galėtų būti panaudota ir kitais tikslais (pvz., politiniam spaudimui).

Siekiame sužinoti, kaip mokiniai žiūri į šią iniciatyvą, ar jie pritartų tokiam sprendimui, ir kaip jie supranta privatumo bei saugumo balansą skaitmeninėje erdvėje.

1. Ar manote, kad kova su vaikų seksualinio išnaudojimo turinio platinimu internete pateisina privačių žinučių skenavimą?
 - 1.1. Jei taip – kokiomis sąlygomis?
 - 1.2. Jei ne – kokių alternatyvių priemonių reikėtų?
2. Ar, jūsų nuomone, *end-to-end* šifravimas yra būtinas kasdieniam moksleivių bendravimui? Bei ar žinote, kokias programėles naudojate, kurios užtikrina tokį šifravimą?
3. Ką rinktumėtės, jei tektų apsispręsti tarp:
 - 3.1. **Visiškas privatumas** (bet didesnė rizika, kad draudžiamas turinys liks nepastebėtas);
 - 3.2. **Didesnė kontrolė ir stebėjimas** (bet mažiau privatumo visiems piliečiams).
4. Kaip, jūsų manymu, Lietuva turėtų pasisakyti dėl „Chat Control“ – palaikyti, siūlyti kompromisus ar atmesti?
5. Ar manote, kad mokyklos turėtų daugiau šviesti apie kibernetinį saugumą ir privatumo svarbą? Kokius dalykus būtų naudinga aptarti (pvz., slaptažodžiai, socialiniai tinklai, asmens duomenų apsauga)?

Kilus klausimų, kreiptis:

Simas Savukynas

LMS Valdybos narys

simas.savukynas@moksleiviai.lt

+370 624 21673

3. „SAUGAUS ASMENS” PRINCIPO TAIKYMAS LIETUVOS UGDYMO ĮSTAIGOSE

Remdamasi Skandinavijos pavyzdžiais, Lietuvos moksleivių sąjunga svarsto galimybę siūlyti LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, kad kiekvienam mokiniui būtų suteikta teisė mokykloje turėti „saugų asmenį“ – žmogų, į kurį būtų galima kreiptis paprastam pokalbiui, jei tokios galimybės nėra namuose. „Saugiu asmeniu“ galėtų tapti bet kuris mokyklos darbuotojas, sutikęs prisiimti šį vaidmenį. Jo pagalba būtų skirta tik kasdieniams, gyvenimiškiems klausimams. Susitikimų laiką ir vietą pagal poreikį derintųsi pats mokinis ir pasirinktas asmuo.

Norime išgirsti mokinių nuomonę šiuo klausimu:

1. Ar manote, kad tokia praktika reikalinga ir aktuali Lietuvos mokykloms?
2. Kokie didžiausi iššūkiai ar problemos galėtų kilti?
3. Kokią naudą tai suteiktų mokiniams?
4. Kokios papildomos kompetencijos būtų reikalingos žmogui, dirbančiam su mokiniu?

Kilus klausimų, kreiptis:

Kamilė Draudvilaitė

LMS Valdybos narė

kamile.draudvilaite@moksleiviai.lt

+370 645 01393

4. PRIVALOMAS MATEMATIKOS VALSTYBINIS BRANDOS EGZAMINAS STOJANT Į LIETUVOS AUKŠTĄSIAS MOKYKLAS

Šiomet stojant į aukštąsias mokyklas matematikos VBE tapo privalomas visiems (išskyrus menų kryptis), nors ankstesniais metais kai kuriems studijų krypčių pasirinkimams jis nebuvo privalomas (yra studijų programų, kurios reikalauja šio egzamino norint į jas stoti). Švietimo,

mokslo ir sporto ministerija teigia, kad taip siekiama užtikrinti vienodą vertinimo standartą bei pamatines kompetencijas. Matematikos egzaminas vertinamas kaip universalus intelektualinis pagrindas.

1. Kokie yra pagrindiniai argumentai, kodėl matematikos VBE turėtų/neturėtų būti privalomas visiems stojantiems į aukštąsias mokyklas?
2. Ar visi abiturientai turėtų turėti bent minimalius matematikos įgūdžius, nepriklausomai nuo pasirinktos studijų krypties?
 - 2.1. Kaip manote, matematikos įgūdžiai yra svarbūs ar nesvarbūs? Kodėl?
3. Ar privalomas matematikos egzaminas galėtų padėti gerinti bendrą mokinių pasirengimą aukštajam mokslui? Kodėl?
4. Kaip manote, ar toks reikalavimas užtikrina teisingesnę konkurenciją stojant į valstybės finansuojamas vietas? Kodėl?
5. Ar tikrai matematikos žinios yra būtinos visiems, ar pakaktų bazinio mokyklinio lygmens įvertinimo?
6. Kokią įtaką studijų programų įvairovei gali daryti privalomas matematikos egzaminas ir ar tai neužkirs kelio kūrybingiems jaunuoliams rinktis specialybes?

Kilus klausimų, kreiptis:

Tėja Lukošiu­tė

LMS Valdybos narė

teja.lukosiute@moksleiviai.lt

+370 699 11123

5. SOCIALINIAI TINKLAI: DRAUGAS AR PRIEŠAS?

Šiandien beveik kiekvienas moksleivis kasdien naudoja socialinius tinklus. Šios platformos leidžia moksleiviams bendrauti, gauti informaciją ir pasidalinti akimirkomis. Tačiau kartu socialiniai tinklai gali sukelti priklausomybę, mažinti motyvaciją mokytis, daryti įtaką savivertei ar net skatinti patyčias.

Šiame Vadovų Klube kviesime dalyvius kritiškai pažvelgti į savo pačių santykį su socialiniais tinklais bei pasidalinti patirtimi.

1. Kiek laiko per dieną praleidžiate socialiniuose tinkluose?
 - 1.1. Ar tai, Jūsų manymu, yra per daug?
2. Kaip socialiniai tinklai veikia jūsų nuotaiką ir savivertę?
3. Kokią teigiamą socialinių tinklų pusę išvelgiate (pvz., bendravimas, kūrybiškumas, mokymasis)?
4. Kokios problemos kyla naudojantis socialiniais tinklais (pvz., priklausomybė, patyčios, laiko švaistymas)?
5. Kaip mokykla ar draugai galėtų padėti sveikiau naudotis socialiniais tinklais?
 - 5.1. Kokiu būdu jie galėtų tai padaryti?
6. Ar manote, kad galimybė naudotis socialiniais tinklais turėtų būti griežtinama ir suteikiama nuo 16 metų?

6. REGIONINĖ JAUNIMO POLITIKA

Šioje skiltyje su savo miesto padalinio pirmininku, regioninės jaunimo politikos koordinatoriumi aptarsite Jūsų mieste, rajone esančius svarbius klausimus, kitas aktualias temas, problemas, Jūsų požiūrį į šių dienų aktualijas. Prieš Vadovų klubą su savo komandomis, mokyklos bendruomene galite pasiruošti Jums aktualius klausimus, išsiaiškinti šiuo metu vyraujančias problemas Jūsų mokykloje, moksleivių poziciją šių dienų aktualijomis, o padalinio pirmininkas ir savanoriai padės visais kilusiais klausimais.

Kilus klausimų, kreiptis:

Melita Mikalevičiūtė

LMS viceprezidentė

viceprezidentas@moksleiviai.lt

+370 676 42913